همشهری
شهرنگار
جمعه ■ ۷ اردیبهشت ۱۴۰۳ ■ ۸ صفحه

عملکرد مدیریت شهری زیر ذره‌بین اعضای شورای شهر تهران و نمایندگان

تهران سبزتر از همیشه

اعضای شورای اسلامی شهر تهران و نمایندگان مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، عملکرد شهرداری در حوزه توسعه و گسترش و همچنین نگهداری و صیانت از درختان و فضای سبز پایتخت را با توجه به آمارها و ارقام منتشر شده و موجود، مورد ارزیابی قرار دادند و معتقدند در این بخش شهرداری تهران موفق بوده و نمره قبولی می‌گیرد.

شهرداری تهران به‌دنبال حفظ خانه‌باغ‌ها

مهدی چمران
رئیس شورای شهر تهران

امیدوارم با برنامه‌ریزی، مشکلات شهر از جمله مشکلات محیط‌زیست که حرف اول را می‌زنند، حل کنیم. آب‌وهوا، ترافیک، بافت فرسوده و مشکلات مربوط به فضای سبز با بحث‌های سیاسی درهم آمیخته که منجر به از بین‌رفتن ریه‌های شهر می‌شود که اینها همه از مشکلات شهر است. تهران یک باغ‌شهر بود که امروز تبدیل به شهر خانه‌سازی‌ها شده و آلودگی هوای آن بر همه مسائل از جمله سلامتی شهروندان، هوش کودکان و... تأثیر گذاشته است.

پیشنهادهای زیادی مطرح شده تا در مورد خانه‌باغ‌ها تصمیم جدیدی گرفته شود. تلاش شهرداری این است که باغ‌های سبز را خریداری و به فضای سبز تهران اضافه کند. این روند پیش از آن نیز وجود داشته و ادامه دارد. متأسفانه در خانه‌باغ‌ها درختان خشک می‌شوند و به‌دلیل ضرر و آسیبی که مالکان می‌بینند، درختان را به سمت خشکی می‌برند و به همین دلیل از داشتن فضای سبز محروم می‌شویم. کمیسیون معماری و شهرسازی، خدمات شهری و عمران در این زمینه پیشنهادهایی را آماده کرده است. امیدواریم طرح بدون ایراد یا کم‌ایراد ارائه شود تا باغ‌ها باقی بمانند و ساختمان‌ها نیز به‌طوری که به باغ‌ها و همسایگان آسیب نزنند، ساخته شوند. ما در دوره مدیریتی خود از سرانه ۸.۵متر فضای سبز به ازای هر شهروند، به ۱۷ متر رسیدیم. البته در دوره گذشته نیز قدری به این فضا اضافه شد و همه تلاش ما افزایش فضای سبز شهر است.

اقدامات مؤثر شهرداری برای توسعه فضای سبز

پرویز سروری
نایب رئیس شورای شهر تهران

باید توجه ویژه خود را به نقش درختان در داشتن هوای پاک و ایجاد فضای مناسب برای زندگی و تفریح مردم معطوف کنیم. خوشحالیم که شورای ششم و شهرداری در حال انجام اقدامات مؤثری برای توسعه فضای سبز و به‌ویژه کمربند سبز تهران است که فواید و آثار مختلفی ازجمله کاهش آلودگی و ایجاد هوای پاک را به دنبال دارد. همچنین اقداماتی در حوزه حریم به‌منظور جلوگیری از گسترش آن در حاشیه تهران انجام می‌شود. امیدواریم این اقدامات توسعه بیابد و شاهد شهری سبز باشیم.

البته ما باید این واقعیت را بپذیریم که صرفاً با توسعه فضای سبز هوای تهران، پاک نخواهد شد، بلکه این یک مؤلفه از مؤلفه‌های تأثیرگذار است. شورای ششم با برنامه‌ریزی درستی که در حوزه حمل‌ونقل و برقی‌سازی انجام داده به علاوه توسعه فضای سبز می‌تواند نقش بسیار مهم و مکملی در کاهش الاینده‌گی هوای تهران داشته باشد. امیدواریم شورای شهر همچنان بر این سیاست خود اصرار ورزد و شهرداری برای اجرای این سیاست‌ها، اقدامات مؤثرتری انجام دهد.

۱۶/۵ مترمربع سرانه فضای سبز

مهدی عباسی
رئیس کمیسیون معماری و شهرسازی شورای شهر تهران

حفاظت از درختان و توسعه فضای سبز رویکرد شورای شهر است. در ابتدای دهه ۶۰ سرانه فضای سبز یک‌مترمربع برای هر نفر بود، ولی امروز ۱۷ مترمربع به‌ازای هر نفر است. اگر به هر دلیلی درختی قطع شود، جریمه آن در حساب خاصی قرار می‌گیرد و در مسیر حفاظت باغ‌های تهران هزینه می‌شود، ولی هیچ درختی در تهران قطع نمی‌شود و اگر افراد یا خود شهرداری درختی را بی‌دلیل قطع کنند، باید خودشان درخت بکارند. در همین دوره، شهرداری برای قطع درختان هم هزینه پرداخت کرده و هم درخت به‌جای آنها کاشته است.

حال فضای سبز تهران خوب است

سید محمد آقا میری
رئیس کمیته عمران شورای شهر تهران

وسعت فضای سبز ایجادشده طی ۳سال گذشته قابل‌توجه بوده است. طبق برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده باید در سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ کمربند سبز شهر تهران به یک میزان مشخص برسد، اما براساس برنامه‌ریزی‌ها و کارهایی که امسال باید در بحث فضای سبز انجام شود، ما از آن برنامه کمربند سبز چند هکتار جلوتریم و در یکی دو سال گذشته چند میلیون درخت کاشته شده بحثی جداگانه دارد. در این دوره در زمینه درخت‌کاری نیز برخلاف هجمه‌هایی که بعضاً علیه شهرداری وجود دارد، اهتمام ویژه صورت گرفته است. ادعاها و صحبت‌هایی که پیرامون قطع و جابه‌جایی درختان توسط شهرداری مطرح شده بسیار جالب است! آن‌هم در وضعیتی که شهرداری خودش باعث و بانی کاشت درخت و تولید انبوه فضای سبز در سطح شهر تهران است. شما اگر با دقت به شهر تهران نگاه کنید، می‌بینید که فضای سبز آن واقعاً انبوه و کارهای زیادی در این زمینه انجام شده است. اگر هم در جایی مشکل کمبود سرانه فضای سبز داریم به این علت است که شهرداری در برخی مناطق و محله‌ها زمین مناسبی برای این منظور در تملک خود ندارد و اگر هم زمین مناسبی هست، مالک شخصی دارد. درواقع اینطور نیست که شهرداری بتواند در هر زمینی درخت بکارد و فضای سبز ایجاد کند. شهرداری در هر فضایی که امکان درخت‌کاری وجود داشته باشد، این کار را به‌صورت گسترده انجام داده است. همچنین طی سال‌های اخیر در بخشی از درخت‌کاری به سمت کاشت نهال و درخت‌های مثمر رفته‌ایم یا درخصوص آبیاری فضای سبز به سمت آبیاری از طریق پساب تصفیه‌شده و بازچرخانی آب حرکت کرده‌ایم تا در حوزه آبیاری و نگهداری فضای سبز هم صرفه‌جویی انجام داده باشیم. متولی اصلی و مسئول اول و آخر تولید و بهره‌برداری از فضای سبز تهران، شهرداری است. هیچ سازمانی را در تهران سراغ نداریم که بتواند ادعا کند در تهران فضای سبز ایجاد می‌کند. شهرداری تنها در مواردی معدود و برای اجرای یک پروژه و گره‌گشایی از کار مردم، مجبور به جابه‌جایی درختان می‌شود. در این رابطه هم به‌خوبی می‌داند که کجا و چه زمانی و چطور درختان را جابه‌جا کند که آسیبی به آنها وارد نشود. سازمان فضای سبز و به‌صورت کلی شهرداری تهران وقتی می‌خواهد به هر دلیلی حتی یک درخت را جابه‌جا کند، قبل از هر اقدامی باید از کمیسیون‌های مختلف مجوزهای لازم را اخذ کند؛ یعنی حتی برای جابه‌جایی درختان باید تأمین دلیل صورت بگیرد و مشخص کند که این جابه‌جایی برای چیست، چند درخت جابه‌جا می‌شوند، این درختان به کجا منتقل می‌شوند، این جابه‌جایی به چه نحوی است؟ و... که همه اینها ضوابط و شرایط خاص خودشان را دارند و بر اجرای دقیق آنها نظارت صورت می‌گیرد و اینطور نیست که شهرداری بتواند یکباره با اره برقی و لودر برای خودش درختی را حتی اگر خشک شده باشد، قطع یا جابه‌جا کند. چنین تصور از بیخ و بن اشتباه است و متأسفانه برخی‌ها از ناآگاهی مردم نسبت به اختیارات شهرداری و ضوابط قطع یا جابه‌جایی درختان سوءاستفاده می‌کنند و با نشر اخبار دروغ و غیرواقعی دست به تحریک جامعه می‌زنند تا به اهداف و مقاصد سیاسی خودشان برسند. در این زمینه باید اطلاع‌رسانی صورت بگیرد تا مردم بدانند که متولی اصلی و تولیدکننده اول و آخر فضای سبز خود شهرداری است و شرایط جابه‌جایی درختان چیست و چه مجوزهایی باید از کمیسیون‌های مختلف اخذ شود. علاوه بر تمام اینها، کمیسیون خدمات شهری شورای اسلامی شهر تهران هم کمیته ویژه فضای سبز دارد که در این بخش هم نظارت کامل و دقیقی صورت می‌گیرد و در نتیجه نه شهرداری به‌دنبال قطع درختان و حتی جابه‌جایی بدون دلیل آنهاست و نه امکان قطع یا جابه‌جایی پنهانی و یک‌شبه درختان وجود دارد.

ساختمان سبز برای تهران

مهدی پیرهادی
رئیس کمیسیون سلامت، محیط زیست و خدمات شهری شورای اسلامی شهر تهران

برای سال ۱۴۰۳ بیش از ۳هزار میلیارد تومان به حوزه آب و پساب و رواناب اختصاص داده شده است. این بودجه به غیر از توسعه فضای سبز و ایجاد بوستان‌هاست و جالب اینکه بدانید بعد از انقلاب توسعه فضای سبز و ایجاد بوستان‌ها در شهر تهران ۳۱برابر شد! از این رو تملک ۲۰باغ برای اضافه شدن به فضای سبز شهر تهران در برنامه قرار گرفته است. همچنین در سال ۱۴۰۲، بیش از ۳میلیون اصله درخت غرس شده است. تدوین طرح جامع آب خام شهر تهران موضوع مهمی بود که برای آبیاری فضای سبز و مدیریت آن، ضرورت داشت که در سال‌جاری تکمیل می‌شود. از دیگر موارد در دست بررسی ساختمان سبز است که در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته دنیا در حال انجام است. این استانداردها در کشورهای مختلف با عناوین متفاوت مطرح می‌شود که یکی از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین عناوین آن استاندارد لید (استاندارد حوزه تهویه مطبوع و مرجع انتخاب ساختمان‌های سبز) است که در ایران بومی‌سازی شده و در جلسه‌ای که با حضور نمایندگان دستگاه‌های مختلف تشکیل شده، در مدت یک سال گذشته به یک جمع‌بندی کلی رسیده است. لایحه ساختمان سبز به‌زودی توسط شهرداری تهران به کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای شهر ارائه می‌شود.

کاشت ۴هزار هکتار درخت در یک‌سال

مهدی بابایی
رئیس کمیته ایمنی و مدیریت بحران شورای اسلامی شهر تهران

در بحث درختان شهر تهران، متأسفانه برخی‌ها به‌دنبال بهره‌برداری‌های سیاسی علیه شهرداری تهران هستند. در این خصوص باید یادآوری شود که شهرداری تهران در سال گذشته ۴هزار هکتار درخت کاشته است. همچنین در حوزه هوشمندسازی رصد درختان تهران نیز خوشبختانه اتفاقات خوبی رخ داده است و دیگر به آن رویکرد قدیمی که درختان را پلاک‌کوبی می‌کردند، احتیاجی نیست؛ چراکه این روش منسوخ شده است. درحال حاضر این سامانه به کمیسیون ماده۷ متصل شده، اما نواقصی دارد که به‌دنبال رفع این نواقص هستیم. باتوجه به اینکه باید از تکنولوژی روز در حوزه فضای سبز و رصد درختان استفاده کنیم، یک سامانه تحت عنوان سامانه نهال در شهرداری تهران طراحی شده که اکنون این سامانه در دسترس عموم قرار دارد. اطلاعات تک‌تک درختان در تمامی معابر اصلی، فرعی و بزرگراهی تهران در این سامانه به ثبت رسیده و این اطلاعات اعم از گونه، بن و نقطه جانمایی این درختان به‌صورت کامل در دسترس عموم قرار دارد.

گزارش عملکردها می‌گوید شهرداری موفق بوده است

سید احمد علوی
عضو کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای اسلامی شهر تهران

موضوع فضای سبز شهر تهران و عملکرد مدیریت شهری در این حوزه را باید در ۲بخش مورد بررسی قرار داد؛ یکی بحث گسترش فضای سبز در سطح شهر که طبیعتاً آمار و ارقام نشان‌دهنده این موضوع و عملکرد شهرداری تهران در این بخش است. پس از گذشت حدود ۳سال از عمر ششمین دوره مدیریت شهری، یک‌سری گزارش عملکرد در بحث فضای سبز وجود دارد که اینها نشان می‌دهد در بحث گسترش فضای سبز موفق بوده‌ایم؛ نه؟ بر همین اساس در بحث گسترش فضای سبز؛ چه در سطح شهر و چه در بخش کمربند سبز پیرامون شهر گزارش عملکرد قابل‌قبولی داشتیم که این موضوع قابل مشاهده است.

در بحث بوستان‌ها و فضای سبز، گزارش عملکرد شهرداری نشان می‌دهد که ما نسبت به دوره‌های قبل موفق‌تر عمل کرده‌ایم؛ به‌ویژه در بحث کمربند شهر که تنفسگاه شهر است و همچنین تملک باغ‌ها برای تبدیل آنها به بوستان‌های شهری.

بوستان‌ها و باغ‌ها برای شهر تهران یک فرصت هستند؛ اینکه گاهی اینها تبدیل به تهدید می‌شوند، شاید به این دلیل است که ما از این فرصت به‌خوبی استفاده نمی‌کنیم. وقتی خانواده‌ها در بوستان‌ها حضور پیدا کنند، بسیاری از این تهدیدها به‌خودی خود مرتفع می‌شوند. در نتیجه ما بسیاری از برنامه‌های خانواده‌محور را به بوستان‌ها منتقل کرده‌ایم. البته این موضوع از قبل هم وجود داشت، اما به‌واسطه کرونا خلأ و خللی در آن پیش آمد. وقتی خانواده‌ها به بوستان‌ها مراجعه نمی‌کنند، یک‌سری آسیب‌ها در آنجا ظهور و بروز می‌کند. برنامه ما این است که حتما برنامه‌های خانواده‌محورمان را در داخل بوستان‌ها افزایش دهیم.

تلاش برای حفظ درختان تهران

علی محمد مختاری
مدیر عامل سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهر تهران

تلاش سازمان بوستان‌ها تمرکز بر حفظ درختان موجود در شهر تهران و افزایش مساحت فضای سبز مخصوصا در مناطق کمتربرخوردار است. درختان هوای پاک را برای شهر تهران به ارمغان می‌آورند و مایه آرامش روان و بهبود وضعیت ذهنی و فکری شهروندان هستند. اگر کودکان ما این نکته را درک کنند و با فضای سبز انس بگیرند، نتایج مثبت توجه به حفظ درختان در نسل‌های آینده دیده خواهد شد. انس با فضای سبز باید از کودکی در انسان ایجاد شود تا در آینده افراد از قطع درختان یا آسیب رساندن به آنها پرهیز کنند. برنامه‌های آموزشی سازمان بوستان‌ها برای کودکان و جوانان در همین زمینه طراحی شده است.

سرانه فضای سبز در تعدادی از مناطق تهران مطلوب و بالاتر از حد استاندارد است. از طرف دیگر در ۶ منطقه با توجه به بافت فشرده مسکونی، سرانه فضای سبز کمتر از ۱۰مترمربع است. بر همین اساس، توزیع عادلانه فضای سبز در مناطق مختلف شهر تهران یک موضوع قابل توجه است. براساس دستور شهردار تهران در ۳سال گذشته بهبود این وضعیت را در دستور کار قرار دادیم و تلاش کردیم در مناطق ۷، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۷ و سایر محله‌های کم‌برخوردار از ظرفیت‌های مختلف برای ارتقای سرانه فضای سبز استفاده کنیم. در ۳سال اخیر، ۴هزار و ۷۵۰ هکتار جنگل کاری انجام شده و ۱۰۲ بوستان محله‌ای، منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به شهر تهران اضافه شده است. همچنین در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به‌ترتیب ۱۲۵۰ و ۱۵۰۰ هکتار از طرح کمربند سبز انجام پذیرفته و سال ۱۴۰۲ برای نخستین بار ۳هزار هکتار در طرح کمربند سبز پیرامون شهر تهران با حضور شهردار تهران و ریاست قوه قضاییه به بهره‌برداری رسید. یکی از اقدامات ما در این حوزه آن بود که از عوارض کمیسیون ماده۷ برای متخلفانی که باعث تخریب فضای سبز و قطع درختان شده‌اند، برای تملک اراضی مشجر و تبدیل آنها به بوستان در مناطق کم‌برخوردار استفاده کنیم. البته باید به این نکته هم اشاره کرد که سازمان بوستان‌ها موافق کسب درآمد از محل جرایم نیست، زیرا با هرگونه قطع درخت مخالف هستیم. هنگام ساخت واحدهای مسکونی اگر درختی در زیربنا قرار گیرد، اولویت با تعویض نقشه است، اما اگر این کار امکان نداشته باشد باید یک یا ۲ اصله درخت را جابه‌جا کرد که این کار هم در فصل زمستان و در همان نزدیکی انجام می‌شود.

ما هیچ وقت اجازه سربرداری درخت را نمی‌دهیم، مگر اینکه درخت خشک یا برای شهروندان خطرآفرین باشد. به‌عنوان مثال، اگر مالکی عامدانه نسبت به سربرداری و خشکاندن درختان بر گذر یا داخل ملک مبادرت ورزد توسط کمیسیون ماده۷ با خاطیان از طریق مراجع ذی‌صلاح برخورد قانونی می‌شود. چنانچه درختی خشک باشد پس از اخذ مجوز از کمیسیون ماده۷ درخت خشکیده توسط شهرداری منطقه مربوطه جمع‌آوری و مجددا گونه مقاوم و سازگار با وضعیت اقلیمی شهر تهران جایگزین می‌شود. چنانچه پیمانکار نگهداشت در نگهداری کوتاهی و قصور کرده باشد با پیمانکار مربوطه برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

نباید فراموش کرد که اگر درختی قابل ترمیم باشد با شیوه‌های خاصی این کار انجام می‌شود، اما اگر آوند چوبی درخت پوسیده و خطر سقوط وجود داشته باشد، مجبور به حذف و جایگزینی هستیم تا امنیت شهروندان حفظ شود. هر زمان که مجوز قطع درخت خشک صادر شد، باید اطلاع‌رسانی با بنر در مناطق انجام شود که این درخت به‌دلیل آفت‌زدگی، پوسیدگی و... خشک شده است و شهرداری باید برای حفظ ایمنی شهر و جلوگیری از انتقال آفت به سایر درختان اقدام کند. با توجه به اقدامات انجام شده در زمینه توسعه فضای سبز، سرانه فضای سبز درون‌شهری در حال حاضر حدود ۱۷ مترمربع و سرانه فضای سبز برون‌شهری ۲۷ مترمربع است. لازم به ذکر است که سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهر تهران تمام تلاش خود را به کار می‌گیرد تا با روش‌های مختلف از سرمایه‌های طبیعی شهر محافظت کند.

یادداشت نمایندگان مجلس

غرس گیاهان متناسب با اوضاع طبیعی شهر تهران

وحید جعفریان
مدیرکل دفتر آموزش، ترویج، و مشارکت های مردمی سازمان منابع طبیعی

نهال‌کاری و توسعه فضای سبز پایتخت به‌ویژه در فضای پیرامونی شهر تهران، اقدامی چندوجهی از سوی شهرداری است و عملا با این کار در کنار کمک به توسعه ریه‌های تنفسی شهر، می‌توان حریم نیازمند به حفاظت را نیز با غرس نهال تثبیت کرد. از این منظر، توجه و تمرکز شهرداری تهران در بحث توسعه کمربند سبز شهر تهران یکی از بهترین اقدامات در بحث افزایش سرانه فضای سبز و درختان به شمار می‌رود. نکته بسیار مهمی که در این میان وجود دارد، ظرفیت اکولوژیکی است که حتما باید در احیای پوشش گیاهی مورد توجه قرار بگیرد. خوشبختانه شهرداری تهران با توجه به تنوع گیاهان در کشور برای توسعه فضای سبز به این موضوع ورود کرده و سراغ گونه‌های گیاهی و غرس نهال‌هایی رفته است که متناسب با اوضاع طبیعی منطقه هستند. درواقع غرس این نوع از گیاهان ریسک‌ها را کاهش می‌دهد.

استفاده از گونه‌های گیاهی سازگار با شهر تهران

سمیه رفیعی
رئیس فراکسیون محیط زیست مجلس شورای اسلامی

در حوزه فضای سبز و کاشت و توسعه درختان، یکی از اقدامات و کارهای مهم و تأثیرگذار شهرداری تهران در این دوره از مدیریت شهری، بحث توسعه کمربند سبز پایتخت است. براساس آخرین آمارها در این دوره از مدیریت شهری فقط ۴۷۵۰هکتار به فضای کمربند سبز شهر تهران افزوده شده است که از این میزان فقط ۲هزار هکتار در سال ۱۴۰۲اجرا شده است. توسعه کمربند سبز تهران در کنار تمام آثار و مزایایی که ازجمله در بحث کاهش آلودگی هوای تهران دارد، باعث زیبایی منظر، چشم‌نوازی فضای سبز، آرامش بصری و ایجاد حس طراوت در شهر می‌شود. در بحث توسعه سرانه فضای سبز و گسترش و تامین فضای سبز شهری، نکته‌ای که بسیار مهم است، استفاده از پوشش و نوع گیاهی مناسب است تا در بحث آبیاری و نگهداشت آن دچار مشکل نشویم. خوشبختانه شهرداری تهران در این رابطه نیز توجه و دقت لازم را مبذول داشته است.

تکمیل شدن کمربند سبز تهران و آثار و نتایج آن

محمد حسن آصفری
عضو کمیسیون شورا و امور داخلی مجلس شورای اسلامی

یکی از دلایلی که باعث گسترش و رشد بی‌رویه طولی و عرضی شهر تهران شده، رها شدن حد و مرز شهری پایتخت است. با اجرای طرح کمربند سبز تهران که در این دوره از مدیریت شهری به شکل جدی در حال اجرا و پیگیری است، علاوه بر تعیین محدوده حریم خدمات شهری، شاهد کنترل بیشتر بر ساخت‌وسازهای اطراف شهر خواهیم بود.

علاوه بر این تکمیل کمربند سبز پیرامون شهر تهران می‌تواند راهکاری برای جلوگیری از گسترش حاشیه‌نشینی و کنترل آسیب‌های اجتماعی ناشی از این پدیده در پایتخت باشد.

در کنار این موارد ذکر شده، توسعه و تکمیل کمربند سبز شهر تهران در کنترل و کاهش آلودگی هوای شهر نیز مؤثر است. با توجه به آثار و عملکردی که این موضوع دارد، لازم است تا در بحث توسعه کمربند سبز شهر تهران تمام دستگاه‌ها، وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ارگان‌ها نیز از شهرداری تهران حمایت و به این نهاد کمک کنند تا بتواند یک مدیریت جامع و جدی در حوزه مدیریت شهر تهران داشته باشد.